

Vjesnik

Zavod za javno zdravstvo
Dubrovačko-neretvanske županije

RUJAN 2007.

GODINA VI. BROJ 17/18

Hrvatski časopis za javno zdravstvo

GODINA III • BROJ 10 • 7. travanj 2007.

Teme broja:

Zdravlje u Dubrovačko-neretvanskoj županiji

Zdravlje školske djece i studenata

Turizam i zdravlje

PROLOG

Poštovani kolege, suradnici i čitatelji,

Pred Vama je posebno izdanje zavodskog Vjesnika u obliku dvobroja u kojem predstavljamo sažetke radova iz 10. broja Hrvatskog časopisa za javno zdravstvo, posvećenog **zdravlju stanovnika Dubrovačko-neretvanske županije**. Osim toga u časopisu, koji je dostupan samo u elektronskom mediju, možete pročitati mnogobrojne druge zanimljive radove, www.hcjz.hr.

Ovom prigodom posebno želimo zahvaliti **Zavodu za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije, Službi za socijalnu medicinu**, i njezinoj voditeljici mr. sc. Ankici Smoljanović, dr.med., Ivani Bočini, dr.med., i Marijani Mijaković, inž. računarstva, koje su nam nesebično pomogle u stvaranju tematskog dijela časopisa posvećenog zdravlju u našoj županiji. Također zahvaljujemo dr.sc. Mladenu Smoljanović dr.med. što je pristao biti urednikom novo otvorene teme Zdravlje i turizam.

Ovaj dvobroj zavodskog Vjesnika pripremao se i konačno izdao u **novim prostorima** Zavoda za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije, na adresi Dr. Ante Šercera 2c, u sklopu kompleksa Opće bolnice Dubrovnik. Vjerujemo da ćemo našem pučanstvu, klijentima i partnerima u novim, odgovarajućim prostorima pružiti i kvalitetnije usluge svih naših djelatnosti.

I na kraju ovog kratkog prologa, s ponosom, ističemo da je naša dugogodišnja cijenjena djelatnica Ankica Džono-Boban, dr. med., specijalist javnog zdravstva, imenovana prvom pročelnicom novoosnovanog **Upravnog odjela za zdravstvo i socijalnu skrb u Dubrovačko-neretvanskoj županiji**.

Okrenite stranice ovog dvobroja, pogledajte web stranicu časopisa, pročitajte Vama zanimljive radove, pišite nam i aktivno se uključite u stvaranje budućih izdanja zavodskog Vjesnika.

Srdačni pozdravi i ugodno čitanje,

Marija Mašanović, dr. med., specijalist javnog zdravstva

Matija Čale Mratović

Djelatnici Zavoda za javno zdravstvo Dubrovačko neretvanske županije, urednici su 10. broja Hrvatskog časopisa za javno zdravstvo, prvog elektroničkog stručnog časopisa iz područja teorije i prakse javnog zdravstva u Republici Hrvatskoj.

Ne samo jubilarni, ovaj deseti broj časopisa izašao je i na sam Svjetski dan zdravlja, čiji je ovogodišnji slogan „Ulaganje u zdravlje – stvaranje sigurnije budućnosti“, kao podsjetnik da prijetnje zdravlju nemaju granica i poziv na zajedničku suradnju i jačanje kapaciteta za sprječavanje novih i postojećih opasnosti za zdravlje.

Dok nas povijest uči koliko su organizirana nastojanja zajednice u sprječavanju bolesti i unapređenju zdravlja vrijedna i uspješna, donošenje odluka o zdravlju i zdravstvu, na žalost, kao i u drugim područjima, još uvijek je više pod utjecajem kriza, vrućih tema ili interesnih grupa. Odluke se donose ovisno o onima koji imaju utjecaj ili moć, trenutnoj politici, izborima, pritisku medija, a ne kao rezultat sveobuhvatnih analiza. I kada eventualno jesu odlučujući elementi u oblikovanju javno zdravstvene prakse, znanje i vrijednosti danas djeluju manje harmonično nego nekad. Dok na površini postoji opće slaganje oko misije javnog zdravstva "javno zdravstvo brine o stvarima koje se tiču zdravlja svih", kada se dođe na konkretne aktivnosti konsenzus se teško postiže.

Potsjećajući se na važnost koju su stari Dubrovčani odavali brizi za zdravlje jednako kao i ulozi koju u tome imaju vlade, uklesavši na jednom od sedam kapitela pred ulazom u Knežev dvor, samog Eskulapa (lat. Asklepija), grčkog boga zdravlja, ne možemo a da se ne zapitamo je li onaj natpis s ulaznih vrata Velike vijećnice u Kneževu dvoru „Obliti privatorum – publica curate“ kao podsjetnik onima koji ulaze..... samo zanimljivi povijesni citat ili možda danas dobiva veće značenje nego ikada do sad, ukoliko želimo preživjeti suvremene i globalne prijetnje zdravlju kojem je današnje čovječanstvo izloženo.....

Koristim priliku da još jednom zahvalim Slobodanu Lang, na poticaju koji nam svima daje u nastojanjima da djelujemo za javno dobro. Hvala i svima koji su bili inspiracija i pomogli da ovaj broj zaživi u ovakvom obliku i opsegu.

Riječ urednice teme**Ankica Džono Boban**

Zavod za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije
Odjel za socijalnu medicinu

Ulaganje u zdravlje od davnina je poznato na ovim područjima. U Dubrovniku je osnovana jedna od najstarijih ljekarni u Europi, uvedena prva karantena, osnovan hospital Domus Christi za stare i nemoćne, nahodište. Kacamorti su vodili brigu o zdravstvenom stanju, a vlada Dubrovačke Republike o organizaciji zdravstvene službe i higijensko-sanitarnim mjerama i propisima.

Stvarati sigurno i zdravo okruženje stoljetni je cilj od Konavala, Dubrovnika, Župe, Primorja i neretvanskog područja, preko Pelješca do otoka Korčule, Mljeta, Lastova i Elafita.

Od čega najčešće umiru stanovnici Dubrovačko-neretvanske županije, ponašaju li se naši mladi rizično, kakva je kvaliteta života odraslih stanovnika, možemo li se kupati u moru i jesti zdravstveno ispravne namirnice, je li nasilje u obitelji zabrinjavajuće, kako rade naša savjetovišta?!... Odgovore na ova i slična pitanja možete pronaći u objavljenim tekstovima o zdravlju u Dubrovačko-neretvanskoj županiji.

Zahvaljujem svima koji su pridonijeli, koji će nadalje pridonositi, kao i onima koji će nam se pridružiti u starim i novim javnozdravstvenim izazovima.

I da završim sa poznatim ali uvijek aktualnim citatom:

"Znati nije dovoljno, moramo to primijeniti.
Htjeti nije dovoljno, moramo to napraviti"
- Goethe

ZDRAVLJE U DUBROVAČKO-NERETVANSKOJ ŽUPANIJI

Karakteristike demografskog razvoja Dubrovačko-neretvanske županije

Ankica Džono-Boban, Matija Čale Mratović

Zavod za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije

Cilj je ovog rada prikazati dinamiku kretanja ukupnog stanovništva Dubrovačko-neretvanske županije (DNŽ) u razdoblju 1971.-2001., uzimajući u obzir njegovu veličinu, spolnu i dobnu strukturu, te njegovo mijenjanje zbog rađanja, umiranja, sklapanja i razvoda brakova u razdoblju 1985.-2005.

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine DNŽ ima 122.870 stanovnika, što je 2,7% manje u usporedbi s popisom iz 1991. Udio stanovnika u dobi 0-14 godina pao je s 22,1% u 1971. na 18,3% u 2001., a porastao u dobi 65 godina i više s 12,3% u 1971. na 15,9% u 2001. Tako se koeficijent starosti povisio s 12,3 u 1971. na 15,9 u 2001., a indeks starenja s 55,5 u 1971. na 87,1 u 2001., što ukazuje na trend starenja populacije. Udio samačkih kućanstava, 19,3%, i kućanstava s 2 člana, 20,6%, je veći u 2001. godini u usporedbi s 1991., dok su istodobno udjeli kućanstava sa 4 i više članova manji. Pad broja živorođenih uz stagnaciju broja umrlih ima za posljedicu silazni trend prirodnog prirasta, s 4,4/1.000 stan. u 1985. na 0,0/1.000 stan. u 2005. godini. Stope fertiliteta također imaju silazni trend, sa 61,4/1.000 žena fertile dobi u 1985. na 42,2/1.000 u 2005. Smanjio se i broj sklopljenih brakova, dok je stopa razvedenih porasla s 89,0/1.000 sklopljenih u 1985. na 150,9/1.000 u 2005.

Znajući da je ekonomski aktivno stanovništvo, kao radna snaga, pokretački čimbenik ukupnog razvoja svakog društva, ovi negativni demografski trendovi moraju biti dio razmatranja budućih strateških društveno-gospodarskih razvojnih planova županije.

Vodeći uzroci smrti stanovnika Dubrovačko-neretvanske županije za dob 0-64 godine za razdoblje 1996.-2005. godine

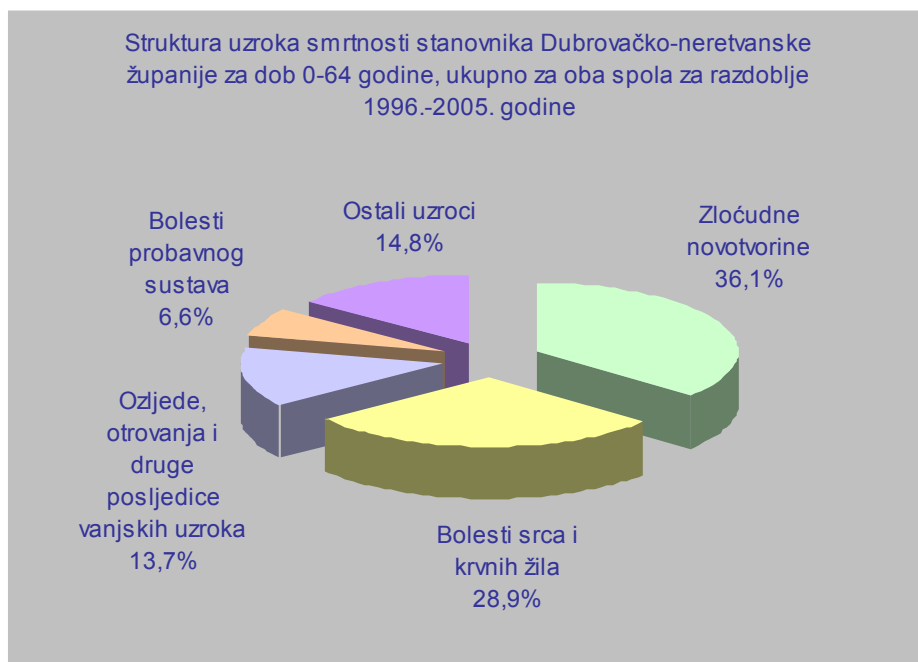
Ankica Džono-Boban

Zavod za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije
Odjel za socijalnu medicinu, zdravstveno informiranje i zdravstveni odgoj

Praćenje smrtnosti osoba u dobi 0-64 godine je značajan javnozdravstveni segment iz više razloga: zbog gubitka mladih osoba koje se tek trebaju razviti u odraslog odgovornog pojedinca društva te predstavljaju budući temelj društveno-gospodarskog razvoja, zbog gubitka ekonomski aktivnog stanovništva zbog čega mnoge obitelji ostaju bez hranitelja obitelji, a društvo bez radne snage, kao i zbog smanjenja reproduktivnog potencijala što će se odraziti na demografske karakteristike.

U razdoblju od 1996. do 2005. godine u Dubrovačko-neretvanskoj županiji svaka peta umrla osoba preminula je prije 65. godine života, odnosno svaki drugi dan jedna muška osoba, a svaki četvrti dan jedna ženska osoba. Vodeći uzroci smrtnosti ove dobi su zloćudne novotvorine, 36,1%, bolesti srca i krvnih žila, 28,9%, nasilne smrti, 13,7%, te bolesti probavnog sustava, 6,6%. Standardizirane stope smrtnosti od zloćudnih novotvorina, kardiovaskularnih bolesti i nasilnih smrti su više za muški nego za ženski spol. Ishemične bolesti srca i zloćudna novotvorina bronha i pluća su najčešći pojedinačni uzroci smrti u dobi 0-64 godine za mušku populaciju, a zloćudna novotvorina dojke za žensku. U 2005. godini izgubljeno je 1.390 godina života zbog zloćudnih novotvorina, 1.014 godina zbog kardiovaskularnih bolesti, 734 godine zbog nasilnih smrti, te 573 godine zbog ostalih uzroka smrti.

Poznavajući rizične čimbenike, koji su pretežito vezani za način življenja i ponašanje pojedinca ali i društva u cjelini, učinkovitost u smanjenju izbjegljivih smrti nije samo u djelokrugu zdravstvenog sektora, nego je nužna intersektorska suradnja i na lokalnoj i na nacionalnoj razini.

Ozljede, otrovanja i druge posljedice vanjskih uzroka (S00-T98, MKB-10) kao uzroci smrtnosti i pobola stanovništva Dubrovačko-neretvanske županije u 2005.

Bočina Ivana 1, Mijaković Marijana 1, Matija Čale- Mratović 2

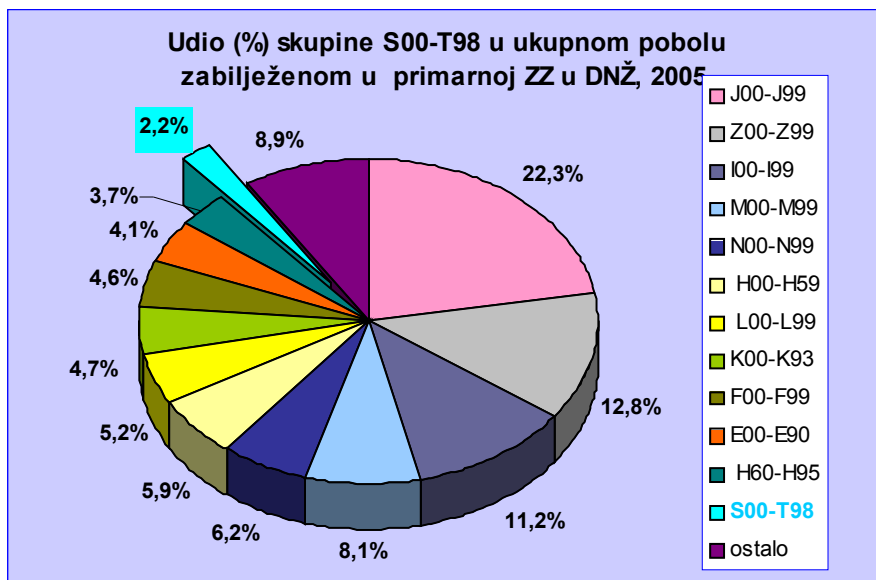
Nastavni zavod za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije 1
Zavod za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije 2

Cilj: Prikazati smrtnost i pobol stanovništva Dubrovačko-neretvanske županije (Županije) od ozljeda, otrovanja i ostalih posljedica vanjskih uzroka (S00-T98, MKB-10) u 2005.

Metode: U radu su primijenjene metode deskriptivne epidemiologije. U prikazu mortaliteta ispitanike su predstavljali svi umrli stanovnici Županije s osnovnim uzrokom smrti iz skupine S00-T98 u razdoblju 2001.-2005. godine, a kao izvor podataka poslužili su izvorni podatci Državnog zavoda za statistiku. U određivanju specifičnog pobola od ozljeđivanja u primarnoj i bolničkoj zdravstvenoj zaštiti u 2005. poslužile su baza podataka temeljene na zbirnim izvješćima o pobolu i radu u djelatnosti primarne zdravstvene zaštite Županije, te baza podataka bolničkih otpusta osoba liječenih u Dubrovačko-neretvanskoj županiji temeljena na individualnim statističkim izvješćima.

Rezultati: Tijekom razdoblja 2001.-2005. u Županiji je od uzroka smrti iz skupine S00-T98 umiralo prosječno 58 osoba godišnje (54 umrlih u 2001., 57 u 2002., 63 u 2003., 65 u 2004. i 49 u 2005.). Među umrlima prevladavali su muški (64.8% u 2001., 57.8% u 2002., 69.8% u 2003., 58.4% u 2004. i 57.1% u 2005.). Kretanje nestandardizirane specifične stope smrtnosti od uzroka skupine S00-T98 pokazuje linearni trend održavanja razine stope (43.95/100 000 stanovnika u 2001., 46.39 u 2002., 51.27 u 2003., 52.90 u 2004. i 39.88 u 2005.). Prema redoslijedu ukupnih bolesti-stanja zabilježenih u primarnoj zdravstvenoj zaštiti u 2005. skupina S00-T98 zauzimala je dvanaesto mjesto (2.2%), a najveći broj ozljeda zabilježen je u dobnoj skupini 20-64 godine (51.88%). Skupina S00-T98 zauzimala je četvrto mjesto (8.70%) prema redoslijedu učestalosti dijagnoza bolničkih otpusta u 2005.

Zaključak: Ozljede i njihove posljedice predstavljaju značajan segment u budućem preventivnom javnozdravstvenom djelovanju.

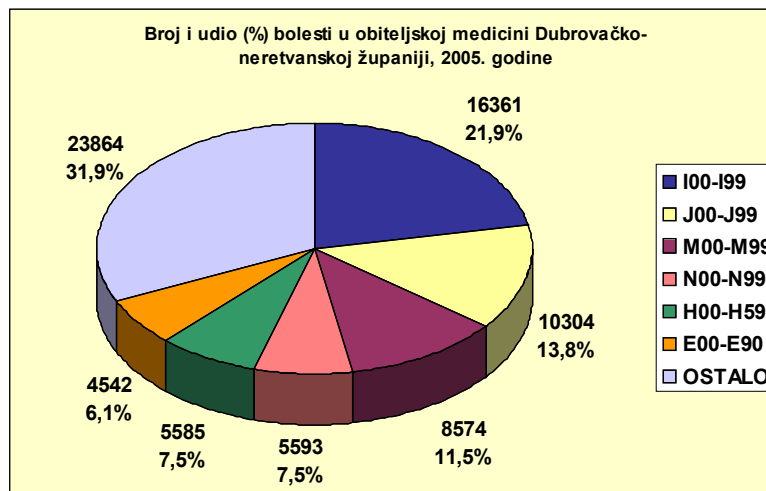
Stanovništvo Dubrovačko-neretvanske županije u dobi 65 i više godina

Marija Mašanović¹, Marijana Mijaković²

¹Zavod za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije, Odjel socijalne medicine

²Nastavni Zavod za javno zdravstvo Splitsko-Dalmatinske županije, Služba za socijalnu medicinu

Prema Popisu 2001., u Dubrovačko-neretvanskoj županiji (DNŽ) živi 122 870 stanovnika, od čega udio stanovnika u dobi 65 i više godina iznosi 15.92%, što ovu Županiju svrstava među "starije" hrvatske županije. Starija životna dob nosi i breme bolesti, jer je na jednog osiguranika u dobi 65 i više godina registrirano prosječno 3.3 bolesti-stanja, dok je na ukupan broj osiguranika registrirano 2.1 bolesti-stanja po osiguraniku. Najčešći uzrok smrtnosti stanovništva u dobi 65 i više godina u 2005. u DNŽ bile su bolesti srčano-žilnog sustava, a slijedile su novotvorine te bolesti dišnog sustava. Kako je prve dvije skupine bolesti moguće prevenirati, trebalo bi usmjeriti rad javnozdravstvene djelatnosti u zajednici prema poboljšanju i unapređenju kardiovaskularnog zdravlja, kao i prema prevenciji novotvorina.

Prikaz poroda u Dubrovačko-neretvanskoj županiji u 2005. godini

Ivana Bočina, Ankica Smoljanović, Marijana Mijaković

Nastavni zavod za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije

U Dubrovačko-neretvanskoj županiji tijekom 2005. godine zabilježen je negativan prirodni prirast (-5). Stopa perinatalne smrtnosti iznosila je 9.5/1000 ukupno rođenih, a stopa dojenačke smrtnosti je iznosila 5.6/1000 živorođenih.

U Županiji je 2005. obavljeno 1147 poroda, te je rođeno ukupno 1159 djece iz 1135 jednoplodnih (97.93%) i 12 (2.07%) blizanačkih trudnoća. Živorodne djece je bilo ukupno 1148 (99.05%), a mrtvorodenih je bilo 11 (0.95%).

Prema obilježjima roditelja, najviše ih je bilo u dobi 25-29 godina (395), uglavnom su bile udane (1039), srednje stručne spreme (784) i zaposlene (878), a među njima je bilo ukupno 516 prvototkinja.

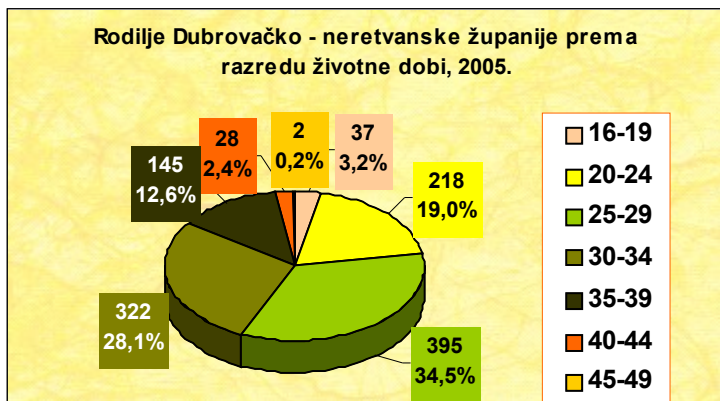
Stanovnici Dubrovačko-neretvanske županije, rođeni i umrli u Županiji i izvan nje					
	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
Broj živorođenih	1282	1187	1123	1264	1251
Broj mrtvorodenih	6	4	5	10	8
Broj umrlih	1183	1225	1283	1211	1256
Prirodni prirast	99	-38	-160	53	-5
Vitalni indeks	108,4	96,9	87,5	104,4	99,6

Samo 465 (40.5%) trudnica imalo je medicinski preporučen prirast porodne težine u trudnoći od 11-15 kg. Također je samo 497 (43.3%) trudnica imalo izvršenih 9 i više antenatalnih pregleda tijekom trudnoće. Većina trudnoća (1063) završila je u razdoblju 37-42 tjedna, a registrirano je najviše spontanih početaka (861) i završetaka poroda (992). Izvršeno je ukupno 135 (11.7%) carskih rezova, od čega je akutnih carskih rezova u tijeku poroda bilo čak 68. Registrirano je 908 (79.2%) trudnoća bez patološkog stanja, te 1099 (95.8%) poroda bez komplikacija.

Kod živorođenih, ukupno 616 (53.7%) bilo je muškog spola, najviše ih je bilo porodne težine 3000-3499g (40.4%), te porodne duljine 50-54cm (81.1%).

Kod 11 mrtvorodenih, 6 (54.5%) je bilo muškog spola, a njih 5 (45.5%) bilo je u gestacijskoj dobi 37-41 tjedan. Iako je riječ o malom apsolutnom broju mrtvorodenih pokazalo se da mrtvorodeni imaju drugačiju raspodjelu trajanja trudnoće i porodne težine u odnosu na živorođene.

Starija životna dob i niža razina obrazovanja majke predstavljaju rizične čimbenike za događaj mrtvorodenja, međutim u Županiji nisu zabilježene vidljive razlike u odnosu na navedena obilježja majki živorođenih i mrtvorodenih.

Prikaz duševnih bolesti i poremećaja kao uzroci hospitalizacije stanovnika Dubrovačko-neretvanske županije u razdoblju 2001.-2005. godine

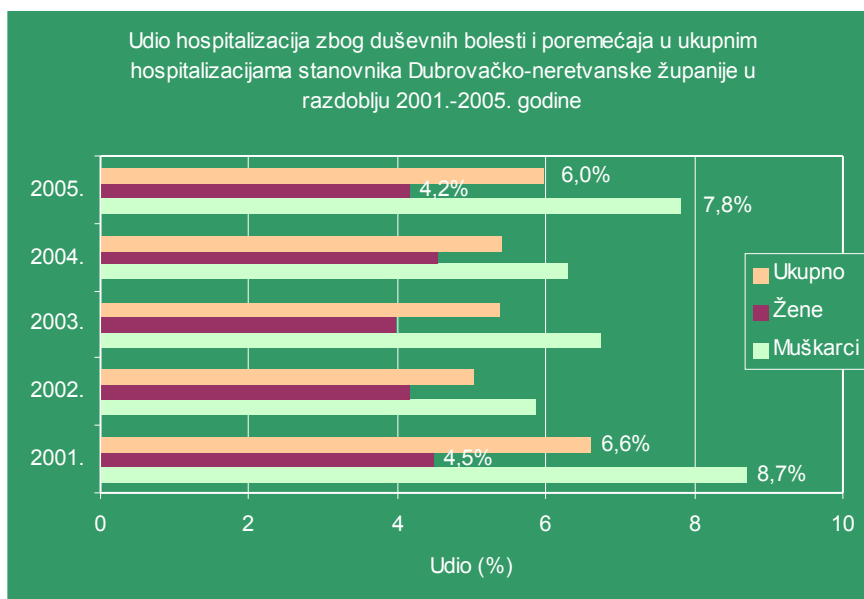
Ankica Džono Boban¹, Maja Silobrčić Radić²

¹Zavod za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije

²Hrvatski zavod za javno zdravstvo

U ovom radu prikazana je učestalost i kretanje bolničkog pobola zbog duševnih bolesti i poremećaja kod stanovnika Dubrovačko-neretvanske županije (Županija) u razdoblju 2001.-2005. godine posebno analizirajući vodeće dijagnostičke kategorije. Podaci su prikazani kao apsolutni brojevi, postotni udio te kao opće, dob i spol specifične stope na 100.000 stanovnika.

Dobiveni rezultati pokazuju da stope hospitalizacije zbog duševnih poremećaja u promatranom razdoblju imaju uzlazni trend, ukupno, po spolu i dobnim skupinama. Sve analizirane stope uglavnom su više za muški spol osim stopa hospitalizacije zbog depresivnih poremećaja. Prema dobnim skupinama stope hospitalizacije su najviše za dobnu skupinu 40-59 godina, osim stopa hospitalizacije zbog shizofrenije, koje su najviše za

dobnu skupinu 20-39 godina, naročito za muški spol. Kretanje prosječnog trajanja bolničkog liječenja kroz godine pokazuje trend pada za oba spola; od 59,7 dana u 2001. na 32,6 dana u 2005. za muški spol, te od 33,3 dana u 2001. na 25,0 dana u 2005. za ženski. U 2005. godini duševne bolesti i poremećaji nalaze se na 1. mjestu u ukupnom broju dana bolničkog liječenja za bolesnike s prebivalištem u Županiji s udjelom od 18,9%, a na 7. mjestu u ukupnom broju hospitalizacija s udjelom od 6,0%. Od posebnog su značenja podaci koji pokazuju da se gotovo 50% bolničkih dana liječenja za muškarce u dobnoj skupini 20-59 godina koristi za ovu skupinu bolesti, a za žene 20%.

KOPB i astma - usporedba pokazatelja korištenja bolničkih resursa u Dubrovačko-neretvanskoj županiji

Žarko Vrbica

Opća bolnica Dubrovnik

Cilj: Kronične plućne bolesti su značajan javno-zdravstveni problem. Među njima su najznačajnije astma i KOPB. Uslijed boljeg prepoznavanja, ranijeg započinjanja liječenja i pravilnijeg praćenja oboljelih od astme, smanjuje se broj potreba za hitnim intervencijama i bolničkim liječenjem. Otkrivanje i liječenje KOPB u ranoj fazi bolesti je i dalje problem i zato se stalno povećava broj bolesnika koji zahtijevaju bolničko liječenje uz srazmjerni porast troškova takvog liječenja.

Metode: Usporedno analizirano opterećenje bolničkog sustava astmom i KOPB-om uz praćenje promjena tijekom petogodišnjeg perioda (2002-2006). Analizirani su podaci o broju bolesnika, trajanju liječenja i ukupnoj potrošnji po dijagnozama.

Rezultati: Ukupno je bolnički liječeno 567 bolesnika, 446 (78,66%) od KOPB i 121 (21,34%) od astme. Ukupno je ostvareno 6265 bolničkih dana liječenja od čega 5073 (80,97%) kod oboljelih od KOPB i 1192 (19,03%) kod astmatičara. Potrošeno 4.084.103 Kn od čega 3.403.318 Kn (83,33%) za liječenje KOPB i 680.785 Kn (16,67%) za liječenje astme.

Prati se kontinuirani porast udjela KOPB-a u svim praćenim parametrima tijekom pet godina (broj bolesnika, trajanje liječenja, troškovi liječenja) uz veću prosječnu duljinu liječenja (11,37 dana KOPB prema 9,85 kod astme) i cijenu liječenja (7.630,76 Kn kod KOPB prema 5.626,32 Kn kod astme)

Zaključak: Potrebno je uložiti dalje napore u edukaciju liječnika i potencijalnih bolesnika u cilju pravovremenog dijagnosticiranja i što ranijeg započinjanja terapijskog postupka kako bi se smanjio broj bolesnika kod kojih je neophodno bolničko liječenje i kod kojih je prognoza bolesti značajno lošija.

Tablica 1. Broj hospitaliziranih bolesnika po godinama						
Godina	2002	2003	2004	2005	2006	Ukupno
KOPB	43	79	141	97	86	446
Astma	21	22	42	22	14	121
Ukupno	64	101	183	119	100	567

Prehrana bubrežnih bolesnika u Općoj bolnici Dubrovnik

Marija Bačić¹, Ljiljana Ban²

¹ Ekotours

² Opća bolnica Dubrovnik

U većine bolesnika prehrana znatno utječe na brzinu i kvalitetu liječenja. Dijetalnom terapijom poremećaji u organizmu mogu se znatno poboljšati. Kod bubrežnih bolesnika smanjuje se unos proteina i elektrolita, a nadoknađuju se nutrijenti koji se gube zbog poremećenog rada bubrega. Cilj dijetalne terapije tih bolesnika jest olakšati funkciju oboljelog bubrega. Budući je svaki organizam drugačiji i ne reagira jednako, svakom pacijentu Opće bolnice Dubrovnik pristupa se pojedinačno te se nikad ne provodi zajednička dijeta, već se usklađuje sa stvarnim stanjem bolesnika. Za pravilno određivanje dijetalne terapije potrebno je napraviti brojne krvne nalaze i nalaze urina iz kojih se može vidjeti koliko bi bolesnik trebao uzimati proteina, koliko masti i ugljikohidrata, te smije li se hrana dosoljavati i u kojim količinama. Jelovnici za bubrežne bolesnike u Općoj bolnici Dubrovnik zadovoljavaju kvalitativne i kvantitativne kriterije.

Spolno prenosive bolesti na području dubrovačke regije u razdoblju od 1982. do 2001. godine

Ana Bakija-Konsuo 1, Pavo Kostopeč 2

1 Poliklinika za dermatologiju i venerologiju CUTIS, Dubrovnik

2 Klinička bolnica Merkur, Zagreb

U radu je prikazana učestalost spolno prenosivih bolesti (STD) registriranih u Dermatovenerološkoj ambulanti Opće bolnice Dubrovnik kroz posljednja dva desetljeća (1982.-2001.). U radu su obuhvaćeni bolesnici sa kliničkom slikom sifilisa, gonoreje, genitalnog herpesa, nespecifičnog uretritisa i genitalnih infekcija uzrokovanih humanim papiloma virusom (HPV). Ova se retrospektivna studija odnosi na ukupno 1079 bolesnika. U ispitivanom razdoblju nije opažen niti jedan slučaj ulcusa molle, lymphogranuloma venereum kao niti donovanoze. Muški bolesnici su znatno češći.

Naš rad jasno ukazuje na veću prevalenciju nespecifičnog uretritisa kao i HPV genitalnih infekcija u odnosu na klasične spolne bolesti kao što su sifilis i gonoreja u dubrovačkoj regiji, što se podudara s literaturnim podacima s nekim razlikama koje možemo objasniti specifičnostima dubrovačke regije. Iako je prema našim podacima ovo prvi ozbiljniji rad u ovoj regiji pa jasno ukazuje na potrebu daljnjih napora za praćenje incidencije kao i za planiranje prevencije spolno prenosivih bolesti kako na dubrovačkom području tako i na području naše države.

	1982-1991		1992-2001		total
	muški	žene	muški	žene	
sifilis	28	0	1	0	29
gonoreja	166	0	17	0	183
gen.herpes	15	1	30	1	47
cond.acu.	50	2	85	6	143
nesp.uret.	588	0	88	1	677
Ukupno	847	3	221	8	1079

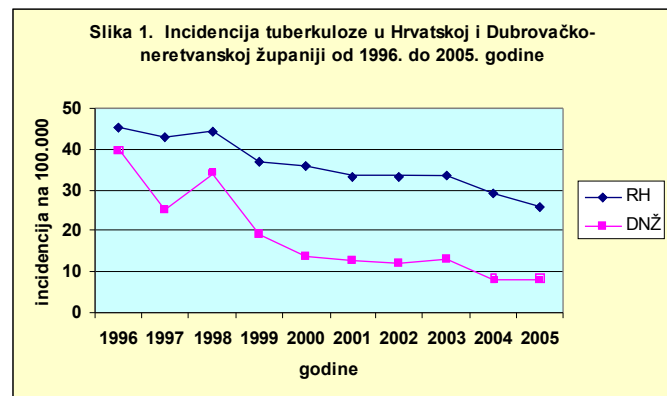
Tuberkuloza u Dubrovačko-neretvanskoj županiji od 1996. do 2005. godine

Miljenko Ljubić

Zavod za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije

U radu je prikazano kretanje oboljelih od tuberkuloze u Dubrovačko-neretvanskoj županiji kroz desetogodišnje razdoblje od 1996. do 2005. godine. Dubrovačko-neretvanska županija ima niže vrijednosti incidencije oboljelih od tuberkuloze od hrvatskog prosjeka, a u periodu od 2000. do 2005. godine je županija sa najnižim incidencijama oboljelih od tuberkuloze u cijeloj Hrvatskoj, koje su dostigle vrijednosti kao i u najrazvijenijim zemljama EU (ispod 10/na 100 000 stanovnika).

Ali našu županiju ne možemo gledati kao izdvojenu cjelinu iz Hrvatske i okolnog područja, te zbog svog geografskog položaja i svoje specifičnosti (migracijski protok ljudi, turista), ovakva povoljna epidemiološka situacija ukoliko nema stalan nadzor nad kretanjem bolesti može se lako izmijeniti. Jedna od mjera stalnog nadzora je i praćenje ishoda liječenja oboljelih od tuberkuloze koji se u multidisciplinarnom pristupu bolesti svih uključenih u prevenciji i liječenju ove bolesti svakako treba poboljšati na području naše županije.

Zdravstvena ispravnost vode za piće u Dubrovačko-neretvanskoj županiji od 2002. do 2006.

Zorica Smoljan, Marija Jadrušić, Dolores Grilec

Zavod za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije

Prema Programu javno-zdravstvenih mjera u Dubrovačko-neretvanskoj županiji prikazana je ispravnost vode za piće u javnim vodoopskrbnim sustavima u periodu od 2002. do 2006. godine. Ispitivani su osnovni senzorski, fizikalno-kemijski i mikrobiološki pokazatelji, propisani Pravilnikom o zdravstvenoj ispravnosti vode za piće. Rezultati ispitivanja dostavljani su sanitarnoj inspekciji, nadležnoj za poslove zdravstvenog nadzora nad vodom za piće.

Godina	Ukupan broj uzoraka	Odgovara		Ne odgovara					
		Br.	%	Ukupno		Senzorski i fiz.-kemijski		Mikrobiološki	
				Br.	%	Br.	%	Br.	%
2002.	83	75	90,4	8	9,6	8	9,6	5	6,0
2003.	128	120	93,8	8	6,3	7	5,5	1	0,8
2004.	192	169	88,0	23	11,9	11	5,7	14	7,3
2005.	193	174	90,2	19	9,8	14	7,3	5	2,3
2006.	155	134	86,5	21	13,5	17	10,9	5	3,2

Prisutnost patogenih mikroorganizama u namirnicama u Dubrovačko-neretvanskoj županiji u razdoblju od 2002.-2006. godine

Ivana Ljevaković-Musladin

Zavod za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije

Cilj ovoga rada jest prikazati učestalost izolacije patogenih mikroorganizama iz hrane koja se može naći u ponudi ugostiteljskih objekata na području Dubrovačko-neretvanske županije. Tijekom razdoblja od 2002.-2006. godine u Dubrovačko-neretvanskoj županiji uzorkovano je i mikrobiološki ispitano 9.206 uzoraka namirnica. Uzorci su ispitani prihvaćenim ISO normiranim metodama za mikrobiološka ispitivanja hrane, a rezultati interpretirani prema Pravilniku o mikrobiološkim standardima za namirnice. Enterobakterije su izolirane iz 9,6% ispitanih namirnica, *S. aureus* iz 2,7%, *E. coli* iz 2,3%, te salmonela i sulfitoreducirajuće klostridije iz 0,1 % namirnica. Također je ispitana prisutnost stafilokoknih enterotoksina u slasticama i gotovim jelima, pri čemu nisu pronađeni niti u jednom od 74 ispitanih uzoraka. *L. monocytogenes* nije izolirana niti iz jednog uzorka. Najslabija mikrobiološka kakvoća jest utvrđena kod kolača što se i očekivalo.

Ovdje prikazani rezultati ne odstupaju značajno od rezultata prikazanih u ostalim stručnim radovima. Prisutnost patogenih mikroorganizama u hrani ukazuje na potrebu stalnog praćenja mikrobiološke kakvoće namirnica i obavezu stalne edukacije osoblja koje radi s namirnicama.

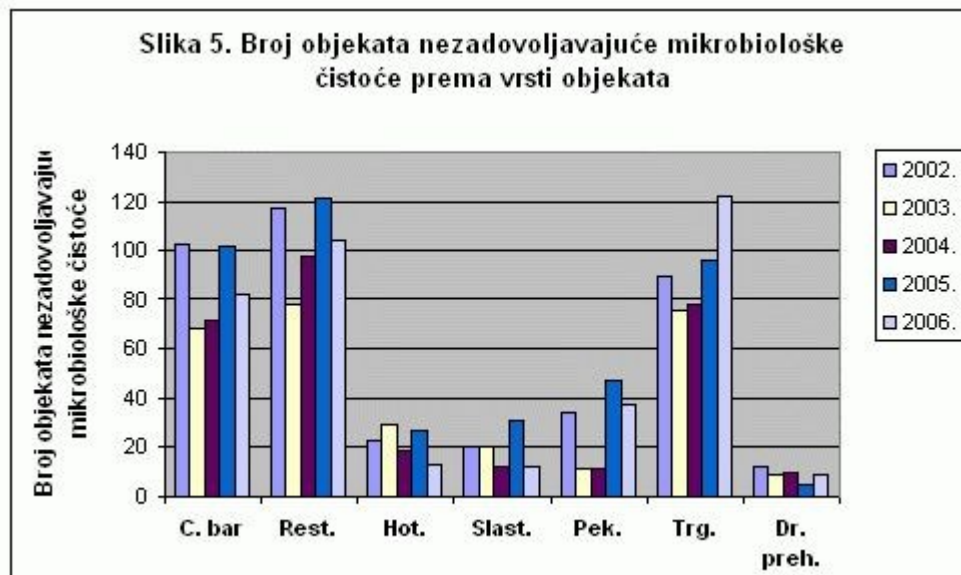

Mikrobiološka čistoća objekata koji posluju s hranom u Dubrovačko-neretvanskoj županiji u razdoblju od 2002.-2006. godine

Ivana Ljevaković-Musladin

Zavod za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije

Mikrobiološka čistoća objekata u kojima se radi s hranom je jedan od preduvjeta osiguranja zdravstvene ispravnosti namirnica, s ciljem smanjenja rizika od zaraznih bolesti podrijetlom iz hrane. U Hrvatskoj je mikrobiološka čistoća objekata u poslovanju s hranom određena Pravilnikom o normativima mikrobiološke čistoće. Zavod za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije u razdoblju od 2002.-2006. godine proveo je 9.559 kontrola mikrobiološke čistoće u restoranima, hotelima, caffè barovima, slastičarnicama, pekarama i objektima društvene prehrane. U tim kontrolama uzorkovano je 80.718 otisaka/briseva. Od ukupnog broja otisaka/briseva 15,2% je bilo nezadovoljavajuće. Povećanje broja nezadovoljavajućih briseva događa se sezonski, u ljetnim mjesecima, kada su turizam i promet namirnicama najveći i kada su ambijentalne temperature visoke i pogoduju razmnožavanju bakterija. Najbolja mikrobiološka čistoća je uočena u objektima društvene prehrane (dječji vrtići, domovi umirovljenika, đачki domovi, bolnica), što je izuzetno pohvalno jer je riječ o prehrani zdravstveno najosjetljivije populacije. Ovakvi rezultati pokazuju da se u tim objektima provode mjere u skladu s dobrom higijenskom praksom. Najlošija mikrobiološka čistoća utvrđena je u restoranima, caffè barovima i trgovina, dakle objektima velikog prometa. Nedostatak/neučinkovitost dezinfekcije uslijed velikog inteziteta posla je najvjerojatniji razlog ovakvih rezultata.⁴

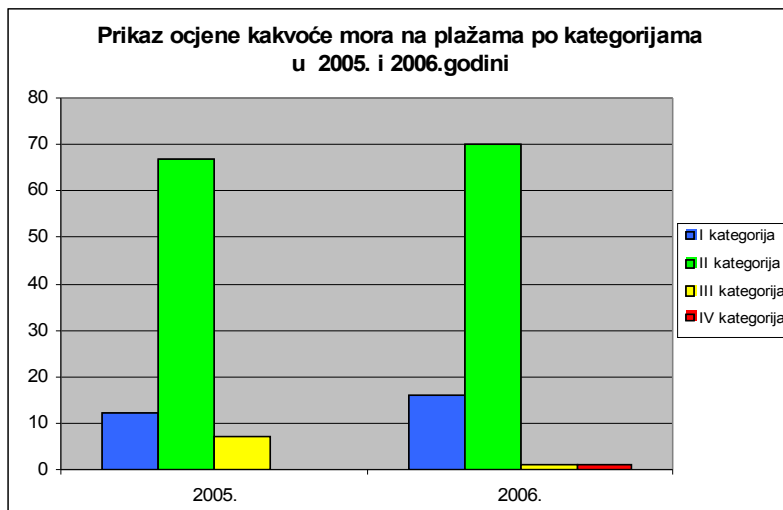

Kakvoća mora na morskim plažama u Dubrovačko-neretvanskoj županiji u 2006. godini

Zorica Smoljan, Dolores Grilec

Zavod za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije

U okviru višegodišnjeg praćenja kakvoće mora na morskim plažama Zavod za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije proveo je ispitivanje kakvoće mora prema Županijskom Programu praćenja kakvoće mora na morskim plažama za sezonu kupanja 2006. godine. Prema definiranim kriterijima Uredbe o standardima kakvoće mora na morskim plažama, Higijensko-analitički laboratorij Zavoda je uzorkovao, analizirao i ocjenjivao kakvoću mora na 88 plaža u Županiji, od kojih su 4 plaže uključene u projekt Plava zastava. Nakon završenih ispitivanja u 15-dnevnom intervalu,

rezultati su dostavljani jedinicama lokalne samouprave te objavljivani putem informativnih glasila. Rezultati ispitivanja u 2006. godini pokazali su da je more u Dubrovačko-neretvanskoj županiji visoke kakvoće.

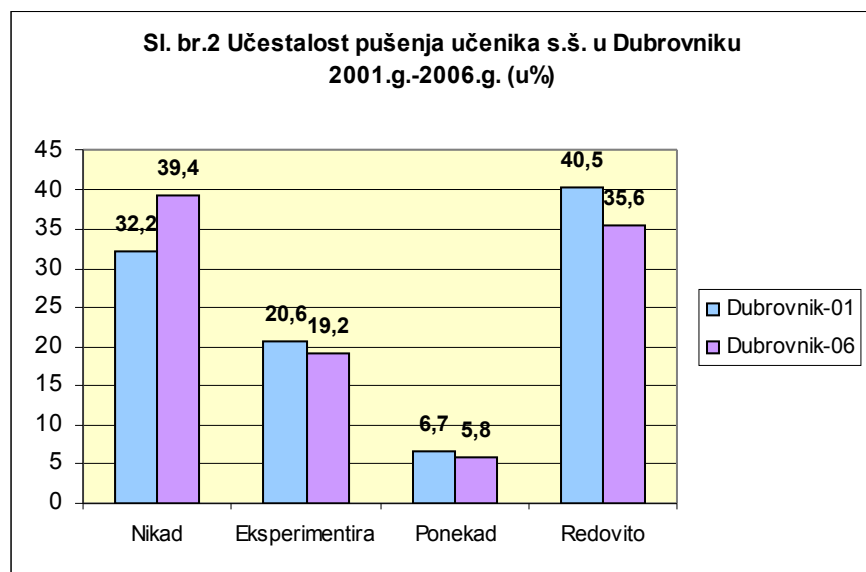
Uporaba duhana u populaciji srednjoškolaca Dubrovačko neretvanske županije 2001 g. i 2006 g.

Matija Čale Mratović 1, Karmen Kmetović Prkačin 1, Dejana Bouillet 2, Ankica Džono Boban 1

1 Zavod za javno zdravstvo Dubrovačko neretvanske županije

2 Institut za društvena istraživanja u Zagrebu

Cilj ovog rada je istražiti učestalost pušenja srednjoškolaca u Dubrovačko neretvanskoj županiji 2001.g. i 2006.g. s obzirom na spol i mjesto življenja te utvrditi trendove ove navike u navedenom periodu. Istraživanje je napravljeno na proporcionalno stratificiranom uzorku učenika, 2001.g. na 1029, a 2006 na 1485 ispitanika. Podaci su statistički analizirani deskriptivno-statističkim metodama, kroz tablice frekvencije. Statistički značajne razlike u konzumiranju cigareta s obzirom na spol, dob i mjesto življenja utvrđene su x2 testom (kriterij: p je manji od 0,05).

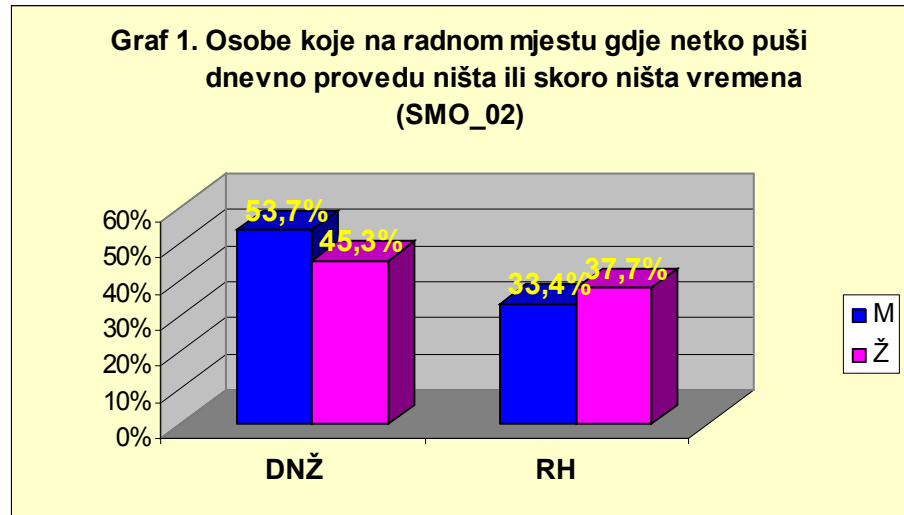
Rezultati pokazuju statistički značajan pad konzumiranja cigareta. 2006.g. redovito puši 29,2% učenika u odnosu na 2001.g. kada je redovito pušilo 36,8% učenika. Pronađene su statistički značajne razlike u pušenju s obzirom na spol i mjesto življenja. Djevojke puše češće (38,9% u 2001.g. i 31,5% u 2006.g.) nego mladići (33,9% u 2001.g. i 27,3% u 2006.g.). Također je pronađena i značajna razlika u korištenju cigareta s obzirom na mjesto življenja. Učenici srednjih škola u Dubrovniku i Pločama puše češće nego učenici iz drugih gradova i mjesta u županiji.

Navika pušenja u Dubrovačko-neretvanskoj županiji

Mato Lakić

Zavod za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije

U radu je istražena navika pušenja u Dubrovačko-neretvanskoj županiji te je uspoređena s istom navikom u Hrvatskoj. Korišteni su podaci prikupljeni u istraživanju provedenom u Hrvatskoj 2003. godine (Hrvatska zdravstvena anketa - HZA 2003). Pitanja vezana za naviku pušenja podijeljena su u tri skupine: 1. Istraživanje izloženosti duhanskom dimu; 2. Istraživanje zabrinutosti zbog štetnih posljedica pušenja po zdravlje (kao motivirajućem čimbeniku za prestanak pušenja); 3. Istraživanje o prestanku pušenja. Izloženost duhanskom dimu je nešto manja u DNŽ nego u RH, a najveće su razlike u vremenu provedenom na radnom mjestu gdje netko puši (bolja situacija u DNŽ). Ali u DNŽ ima manje zabrinutih zbog štetnih posljedica pušenja. Iako je u našoj županiji veći udio onih pušača koje je netko savjetovao da prestanu pušiti, veći je i udio onih koji ne žele prestati pušiti.

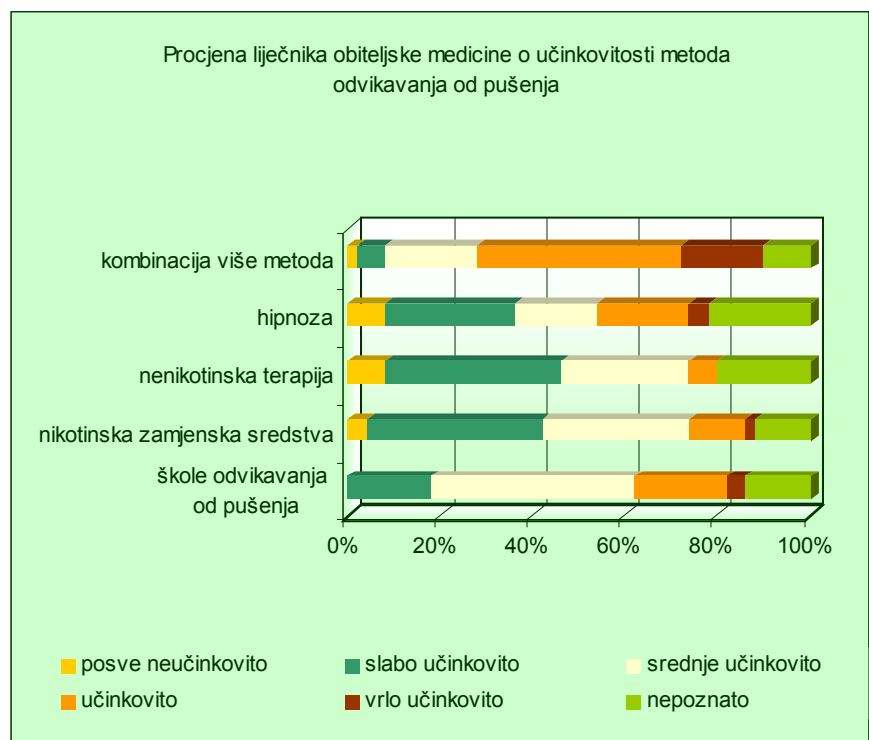

Metode odvikavanja od pušenja u praksi obiteljske medicine u Dubrovačko-neretvanskoj županiji

Ankica Džono-Boban¹, Žarko Vrbica², Matija Čale Mratović¹

¹Zavod za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije
²Opća bolnica Dubrovnik

Prestanak pušenja nije lak niti jednostavan korak. Cilj ovog istraživanja bio je utvrditi koju metodu odvikavanja od pušenja primjenjuju liječnici obiteljske medicine u praksi, kakva je njihova percepcija o tome koliko liječnici obiteljske medicine mogu pomoći pušačima da prestanu pušiti te postoji li potreba dodatne edukacije o metodama prestanka pušenja. Ispitivanje je provedeno u svibnju 2006. godine među liječnicima obiteljske medicine u Dubrovačko-neretvanskoj županiji. Od ukupno 78 adresiranih upitnika odgovorilo je 50 ispitanika, ili 64,1%. Najčešće primjenjena metoda je individualno savjetovanje, primjenjuje ga 76,0% ispitanika. 26,0% ispitanika smatra da liječnici obiteljske medicine mogu puno i jako puno pomoći pacijentima pri odvikavanju od pušenja, 60,0% se izjasnilo da im je potrebna

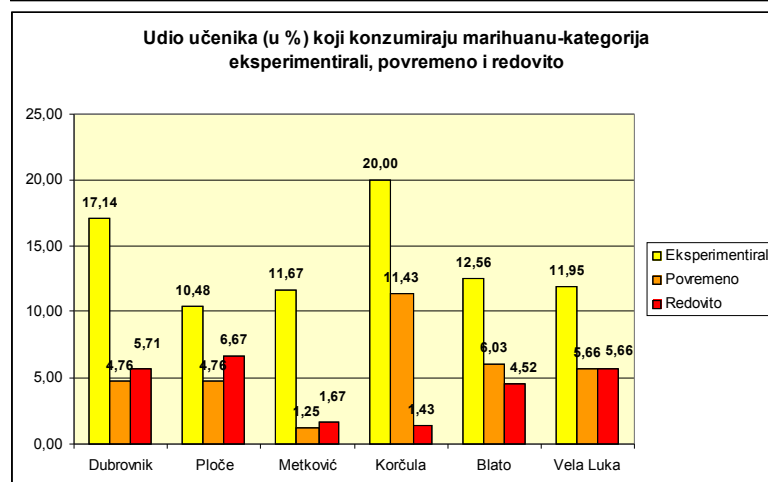
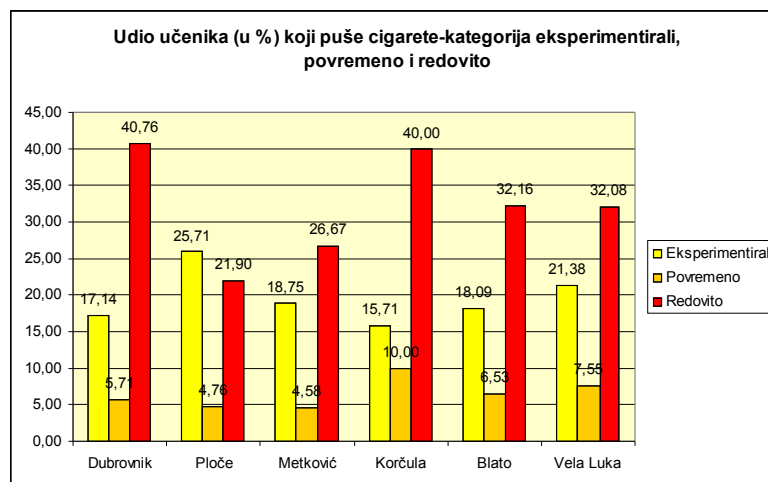
dotatna edukacija, a 34,0% je zainteresirano voditi školu odvikavanja od pušenja. Dobiveni rezultati ukazuju na potrebu osmišljavanja i implementiranja sustavnih intervencija koji će pomoći pušačima da prestanu pušiti, te na potrebu implementiranja intervencija koje će olakšati i unaprijediti rad liječnika obiteljske medicine u ovom području.

Regionalne razlike u konzumiranju sredstava ovisnosti i razlike u prisutnosti rizičnih i zaštitnih čimbenika kod učenika srednjih škola u Dubrovačko-neretvanskoj županiji

Asja Palinić Cvitanović¹, Matija Čale Mratović¹, Petar Bezinović²

Zavod za javno zdravstvo Dubrovačko neretvanske županije¹,
Institut za društvena istraživanja u Zagrebu-Centar za istraživanje i razvoj obrazovanja²

2003.g. Zavod za javno zdravstvo Dubrovačko neretvanske županije proveo je istraživanje o konzumiranju sredstava ovisnosti među učenicima srednjih škola u županiji (ukupno 1298 ispitanika, što predstavlja 22,8 % učenika te generacije). Ispitivanje je provedeno putem anonimne pismene ankete. Ispitivala se učestalost korištenja cigareta, alkohola, sedativa, inhalanata, marihuane, amfetamina, halucinogena, kokaina i opijata u četiri kategorije 1) nikad probao; 2) eksperimentirao; 3) povremeno; 4) redovito. Također se ispitivao i psihosocijalni kontekst učenika (provođenje slobodnog vremena, odnosi s roditeljima, odnosi s vršnjacima, percepcija škole, osobna obilježja). Analizom rezultata dobiju se regionalne razlike u konzumaciji, kao i razlike u prisutnosti rizičnih i zaštitnih čimbenika kod učenika. Učenici srednjih škola u Metkoviću u odnosu na ostale gradove u županiji u prosjeku, manje koriste sva sredstva ovisnosti. Mladi u Metkoviću od, iz literature, poznatih rizičnih čimbenika više od drugih uprisutnjuju stres, dosadu, manji broj alternativnih aktivnosti, slabiju podršku jednog roditelja (majke). Od poznatih zaštitnih čimbenika izrazitije im je manje rizično provođenje slobodnog vremena, značajno češće prakticiranje religioznosti, upornost, više razgovora i pozitivne orijentiranosti prema budućnosti, odlučnost u obrani stavova i otpornost na pritisak vršnjaka, brži oporavak od neugodnih iskustava iz kojih uče za budućnost, manje rizično okruženje (manje droge u i oko škole).

Broj osoba u tretmanu Savjetovališta i Odjela za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti u razdoblju od 1996.g. do 2006.g.

Ivana Pavić Mikolaučić

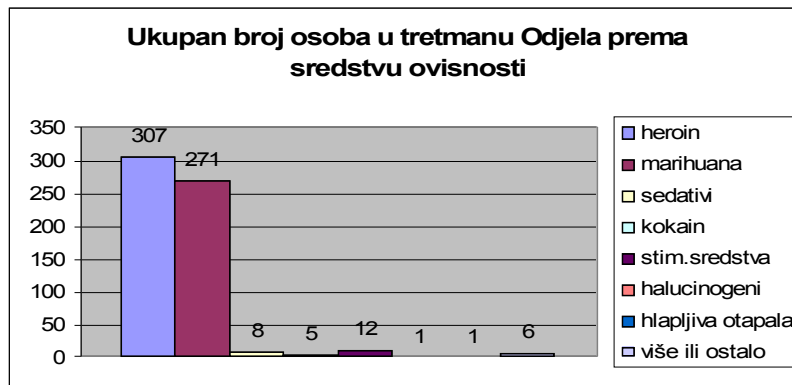
Zavod za javno zdravstvo Dubrovačko neretvanske županije,

Dubrovačko-neretvanska županija je još u listopadu 1996.g. osnovala Odjel (tadašnji Centar) za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti koji je u siječnju 2004.g., sukladno Zakonu o suzbijanju zlorabe opojnih droga te Zakonu o zdravstvenoj zaštiti, došao u sastav Zavoda za javno zdravstvo. Danas Odjel djeluje kroz 7 svojih ispostava kako bi svojim radom obuhvatio cijelu županiju i sve njene stanovnike.

Tijekom ovih godina u Dubrovačko-neretvanskoj županiji raste broj ovisnika u tretmanu, što je posljedica većeg javljanja ovisnika na liječenje, te bolje evidencije i organizacije rada, a ne porasta broja ovisnika u našoj županiji. U 1996.g. (studen i prosinac) zabilježeno je 5 prijavi, tijekom 1997.g. 12 prijavi, a u 2006.g. broj prijavljenih osoba iznosio je 239, što je ujedno i najveći broj ikad liječenih u jednoj godini.

Od ukupno zabilježenih 611 osoba u tretmanu Odjela 307 je heroinskih ovisnika, 271 konzument marihuane te 33 osobe koje uzimaju druga sredstva ovisnosti, odnosno od ukupnog broja osoba koje su u evidenciji 51 % odnosi se na heroinske ovisnike, 44 % na konzumente marihuane, a 5 % na konzumente i ovisnike o drugim opojnim sredstvima.

U 2006.g. je u tretmanu Odjela zabilježeno najviše osoba u tretmanu, njih čak 239. Od toga je 168 ovisnika o heroinu, 63 konzumenta marihuane, a 8 osoba koje konzumiraju druga sredstva ovisnosti. Kao i u ukupnom broju osoba u tretmanu i dalje većinu čine heroinski ovisnici, jer čine ukupno 71 % osobe koje su se ove godine javile na liječenje.

Pojavni oblici nasilja u obitelji na području Dubrovačko-neretvanske županije

Marijana Ercegović

Feniks, udruga za zaštitu djece i mladeži od zanemarivanja, zlostavljanja i nasilja u obitelji, Dubrovnik

Udruga za zaštitu djece i mladeži od zanemarivanja, zlostavljanja i nasilja u obitelji «Feniks» iz Dubrovnika, u sklopu izrade Studije o potrebi otvaranja Sigurne kuće za žrtve nasilja u obitelji na području Dubrovačko-Neretvanske županije, je provela terensko istraživanje. Metodom slučajnog uzorka, odabrano je i anketirano 120 žena u dobi od 25 do 65 godina. Također su korišteni podaci Policijske uprave u DNŽ prema prijavama o nasilju u obitelji u periodu 2000-2004.g. Najveći broj prijavljenih slučajeva odnosio se na verbalno nasilje (45%), potom slijedi fizičko nasilje (34%) i ostali oblici nasilja poput napada oružjem, lomljenje stvari, prijetnje(21%). U 71% slučajeva žrtve su žene, od čega u 26% slučajeva supruge žrtve. Podaci terenskog istraživanja pokazuju da je najveći broj ispitanica (24%) doživio da ih je partner u ljutnji namjerno grubo gurnuo, povukao za kosu i sl.; 18% žena je u braku doživjelo da ih parnter ošamari; udaranje šakom ili nogom doživjelo je 2% žena, udarce rukama ili nogama, udarce glavom u zid njih 2 kao i davljenje, dok je 1% žena pretrpjelo fizičku ozljedu oružjem. Bivši partneri su bili verbalno grubo prema 56% ispitanica; prijetili da će udariti 72% ispitanica, namjerno gurnuli 54% ispitanica, ošamarili 45%, udarili šakom ili nogom 27% ispitanica; premlatili njih 18%, kao i jako stezali za vrat. Unatoč visoko izraženom stupnju doživljenog nasilja od strane žena, svega je njih 10% potvrdno odgovorilo na pitanje: Da li ste vi ikada doživjeli fizičko nasilje od muškarca. Zbog višestrukih posljedica koje proizvodi nasilje u obitelji nijedno društvo/država nema legitimitet za ignoriranje ili omalovažavanje ozbiljnosti problema nasilja u obitelji.

Život u dubrovačkom domu "Domus Christi"

(Life in Dubrovnik Home for elderly "Domus Christi")

Jelena Vrtiprah

Dom za starije i nemoćne osobe Domus Christi

Domus Christi je jedan od najstarijih domova za stacionarnu skrb o starijim osobama i slijedi dugu Dubrovačku tradiciju u njihovom zbrinjavanju. Smješten u staroj gradskoj jezgri, pruža ne samo profesionalnu i kvalitetnu skrb već i toplo podržavajuće okruženje za sve svoje korisnike.

ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE

Dr. Ante Šercera 2c, p.p. 58
20 001 Dubrovnik
tel. 020/341-000; fax: 020/341-099
Ravnateljica tel: 341-001
e-mail: ravnateljstvo@zzjzdnz.hr

Služba za epidemiologiju

Voditelj tel./fax: 680-299
E-mail: epidemiologija@zzjzdnz.hr

Odjel za epidemiologiju Dubrovnik
Tel: 341-060
E-mail: katica.sarac@zzjzdnz.hr

Odjel za epidemiologiju Metković
Tel: 680-299
E-mail: miljenko.ljubic@zzjzdnz.hr

Odjel za epidemiologiju Korčula
Tel: 715-365
E-mail: stanka.komparak@zzjzdnz.hr

Odjel za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti
Tel: 411-168
E-mail: prevencija.ovisnosti@zzjzdnz.hr
ivana.pavic@zzjzdnz.hr
karmen.kmetovic@zzjzdnz.hr

Odjel za epidemiologiju Ploče
Tel: 670-422
E-mail: igor.piskac@zzjzdnz.hr

Služba za zdravstvenu ekologiju

Voditelj tel: 341-041
Administracija tel: 341-040
fax: 341-044

E-mail: higijensko.analiticki.lab@zzjzdnz.hr
mato.lakic@zzjzdnz.hr
zorica.smoljan@zzjzdnz.hr
dolores.grilec@zzjzdnz.hr
ivana.ljevakovic-musladin@zzjzdnz.hr
marija.jadrusic@zzjzdnz

Služba za socijalnu medicinu

Voditelj tel: 341-007
Administracija tel: 341-006

E-mail: socijalna.medicina@zzjzdnz.hr
marija.masanovic@zzjzdnz.hr

Služba za mikrobiologiju

Voditelj tel: 341-004

E-mail: mikrobiologija@zzjzdnz.hr

Odjel za mikrobiologiju Dubrovnik
Tel: 341-020
E-mail: antonija.sokal@zzjzdnz.hr
marina.vodnica@zzjzdnz.hr
paul.bohnert@zzjzdnz.hr

Odjel za mikrobiologiju Korčula
Tel: 711-147
E-mail: borjanka.silic@zzjzdnz.hr

Odjel za mikrobiologiju Vela Luka
Tel: 813-659
E-mail: mikrobiologija.velaluka@zzjzdnz.hr

Služba za školsku medicinu

Voditelj tel./fax: 681-979

E-mail: školska.medicina@zzjzdnz.hr

Odjel za školsku medicinu Dubrovnik
Tel: 356-400; 358-120
E-mail: elena.brguljan@zzjzdnz.hr
matija.cale-mratovic@zzjzdnz.hr

Odjel za školsku medicinu Metković
Tel./fax: 681-979
E-mail: asja.palinic-cvitanovic@zzjzdnz.hr

Odjel za školsku medicinu Korčula
Tel: 711-544
E-mail: anja.zelic@zzjzdnz.hr

Služba za zajedničke poslove

Odjel za računovodstvo i financije
Tel: 341-009
E-mail: racunovodstvo.financije@zzjzdnz.hr

Odjel za opće, pravne i kadrovske poslove
Tel: 341-008
E-mail: pravna.kadrovska.sluzba@zzjzdnz.hr

Stručni kolegij:

Antonija Sokal, dr.med.
Miljenko Ljubić, dr.med.
Asja Palinić Cvitanović, dr.med.
Mato Lakić, dr.med.
Ivana Pavić Mikolaučić, dr.med.

Odgovorni urednik:
Matija Čale Mratović, dr.med.

Glavni urednik:
Marija Mašanović, dr.med.